

L. LICHTVELD

mag men wel zeggen, dichter bij het rudimentaire, nog onontkiemde van het rijk der zogenaamde levenloze natuur; het kind is nog de steen waaruit de latere mens geheel en al geformeerd wordt door den onverbiddelijken beeldhouwer die Leven heet. In het kind wonen dezelfde latente krachten en soortgelijke weerstanden als die van de gesteenten, die uit het vormeloze magma geboren en gehard, eerst door cataclysmen en stortvloed en geheven en gespleten of geslepen, de aandacht eindelijk trekken door hun merkwaardige vormen en zo de topografie van het landschap bepalen. Ook de rotspartij draagt behalve de kentekenen van eigen aard nog de fysionomie van haar geologisch verleden en toekomst. Ook zij heeft, in schijnbare onverzettelijkheid, karakter, neiging en wil-tot-eigen-bestemming. Het is of het kind altijd aan de oevers van bergbeken zit te spelen, omgeven door de nog gestalteloze ongenaakbaarheid der rotswanden en de zoemende echo's der ravijnen. En zoals de bergen zich in eeuwenlange levensloop uitstorten in vruchtbare delta's en op barre stranden, zo beukt het leven een wijd-verspreide vruchtbaarheid en de verlatenheid van vele nutteloze vragen uit het kind los. Een kind dat sterft is als een plotse-ling-verzonken berg: een onbegrijpelijk, zinloos raadsel waarvoor de adem stopt, het hart ineenkrimpt. En waarvoor de overdadige schepping nooit een redelijk antwoord heeft.

Men weet niet gans waarom, maar in het kind verwijlen velerlei stenen elementen; het is bij uitstek plastisch en toch houdt het met geheel zijn wezen de eens gegeven vorm vast; het laat zich met harde slagen versplinteren, maar geeft niet licht het geheim van zijn kern prijs; het heeft zijn eigen bijzondere zwaartekracht, die het in de realiteit der aarde vastgedrukt houdt, en toch wonen daarin de duizenden kobolden, die slechts afsplitsingen zijn van de éne Berggeest, welke zowel op de hoogste toppen als in de diepste krochten verwijlt. De ongereptheid van het kind is als die van het steenblok dat vóór den beeldhouwer ligt: met hetzelfde vermogen waarmee hij in het kind den mens raadt, ziet hij in de steen steeds het beeld dat hij daaruit te voorschijn pellen wil; gelijke harde bolsters heeft ook de menselijke natuur.

Zo is dan de verhouding van den beeldhouwer ten opzichte van het moeilijke kinderportret. Het kind poseert niet, het is aanwezig; het moet in zijn totale ruimtelijkheid omvat worden. Het krijgt zijn pose, zijn statische fixatie niet door een eigen wilsvaard, — want het is dynamisch, „wordend” bij uitstek, — maar door de intuïtie van den kunstenaar, door zijn scheppend be-grijpen. In geheel andere verhoudingen dan bijvoorbeeld de ouders hun subjectieve wensbeeld, laat de beeldhouwer zijn objectief ideaalbeeld kristal-liseren uit een reeks van kleine waarnemingen en vermoedens, die niet zozeer tot het ge-